Najaar 2022

Cuijks Archief

MAGAZINE

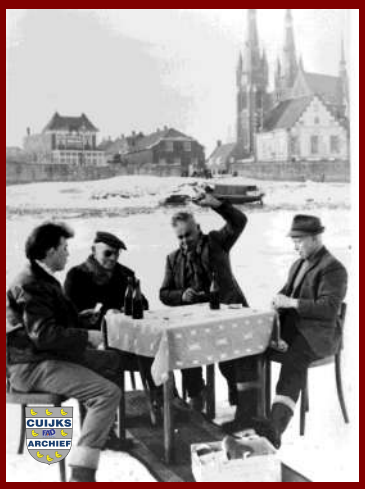

Winter in de Gemeente Cuijk

2023: 40 jaar Cuijks Archief!

Rondleidingen en presentaties

Bevrijding Cuijk

Familie Manders en het leer

IN DIT NUMMER

40 jaar Cuijks Archief	**3**
Rondleidingen en presentaties	**4**
Bevrijding Cuijk: Toon van den Berg	**6**
Erfgoedcel Land van Cuijk	**8**
Familiedossier: Familie Manders	**10**
Molen Jan van Cuijk	**15**
D'n Hagelkrüse meule (lied)	**15**
Uit de Cuijkse 'IJstijd'	**16**

www.cuijksarchief.nl

Colofon
Cuijks Archief Magazine verschijnt circa 2 keer per jaar.

Uitgave: Najaar 2022

Redactie
Gerard Heijstek
Jan Hijl
Ger Keijzers
Henny Kerkhoff
Hans Peters

Fotografie
Foto's van het Cuijks Archief, tenzij anders vermeld.

vormgeving
Cuijks Archief
Ger Keijzers

Adres en openingstijden
Kerkstraat 14, 5432 DS Cuijk
Tel.: 0485 -318093

Woensdag en donderdag van 10.00 tot 16.30 uur of op afspraak
Webstite: www.cuijksarchief.nl
E-mail: info@cuijksarchief.nl

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER

Cuijks Archief Magazine digitaal

Door de sterk toegenomen energiekosten, kunnen wij het ons helaas niet meer veroorloven ons mooie Magazine in gedrukte vorm te laten verschijnen.
Wij zijn ervan overtuigd dat deze digitale uitgave u toch zeker ook zal boeien en informeren over wat er zoal aan de orde is binnen het Cuijks Archief. Graag verzoeken wij u digitale editie door te zenden aan iedereen (familie, vrienden, bekenden), die daarin geïnteresseerd zou kunnen zijn.
Immers hoe meer mensen kennis kunnen nemen van de Cuijkse historie en wat het Cuijks Archief daarin te bieden heeft, hoe beter.

Krappe financiën

Ook wij ontkomen niet aan de hogere kosten (vooral voor energie) om onze organisatie draaiend te houden. Waar het kan bezuinigen we, maar we kampen toch met tekorten in de nabije toekomst. We hebben al een aantal Vrienden van het Cuijks Archief die ons financieel ondersteunen. Wilt u ons ook door deze barre tijden heen helpen en als Vriend ons financieel ondersteunen?
Laat het ons weten en meldt u aan via **info@cuijksarchief.nl** of bel ons 0485-318093.

www.cuijksarchief.nl

Vanaf 1 mei hebben we ook een nieuwe website. U vindt daar onder meer actuele informatie, een overzicht en weergave van eerdere tentoonstellingen. Tevens kunt u prachtige verhalen lezen in de Cuijkse Canon. Kijken en lezen dus!

40 jaar Cuijks Archief in 2023!

In 2023 bestaat het Cuijks Archief 40 jaar. U leest daar in dit magazine meer over. We willen graag zoveel mogelijk inwoners van de "oude" gemeente Cuijk en alle andere geïnteresseerden actief bij dit jubileum betrekken. Laat ons hierover UW ideeën weten, laat oude familie-, verenigings- of bedrijfsarchieven in ons archief opnemen, zodat ze voor de toekomst bewaard en te raadplegen blijven. Naar welke activiteit kijkt u uit in dit kader?

Kortom: Ons jubileum is er voor u! We maken er samen een historisch festijn van!

Jan Hijl, voorzitter Cuijks Archief.

40 jaar Cuijks Archief

Tekst: Ger Keijzers

De Stichting Fotoarchiefdienst (FAD) Cuijk is een stichting, die zich al vanaf 1983 bezighoudt met de geschiedenis van de gemeente Cuijk. Hieronder vallen zaken als het verwerven en beheren van fotomateriaal, documenten, voorwerpen, archieven van verenigingen, stichtingen, winkels en bedrijven met als doel een zo compleet mogelijk beeld van de geschiedenis (zowel analoog als digitaal) in woord en beeld van de gemeente Cuijk en zijn bewoners in beeld te brengen.

Al dit materiaal wordt gebruikt voor o.a. het houden van tentoonstellingen en het uitgeven van boeken en brochures. Tevens is het fotoarchief van de gemeente Cuijk bij de stichting ondergebracht. De medewerkers van het FAD zijn vrijwilligers, die hun interesse en tijd ter beschikking van de stichting stellen.

Inmiddels zijn we dus 39 jaren verder en is er het een en ander veranderd: Enkele verhuizingen, verschillende voorzitters, vele vrijwilligers (een groot aantal is niet meer onder ons) en een officiële naamswijziging.

Volgend jaar willen wij daarom ons 40-jarig jubileum gaan vieren en er zijn al wat ideeën geopperd, zoals: een jubileumboek, een veiling, 'oude' Kükse muziek, filmavonden, lezingen enz...

Een nog samen te stellen jubileumcommissie zal de gehele coördinatie op zich nemen om alles in goed banen te leiden.
We hopen dat de ontwikkelingen op de energiemarkt en het weer opkomen van het COVID-19 virus geen roet in het eten zullen gaan gooien.

Het eerste FAD-logo

In de loop van de jaren veranderde het logo enkele keren

Het Cuijks Archief voor U

Tekst: Gerard Heijstek

Het Cuijks Archief heeft als doel de geschiedenis van Cuijk na 1850, op een voor het brede publiek toegankelijke en aantrekkelijke wijze te presenteren. Om dit te realiseren worden op onze locatie aan de Kerkstraat gedurende het jaar wisselende tentoonstellingen en exposities ingericht. Ook organiseren we bijeenkomsten, verzorgen presentaties en geven we rondleidingen om de kennis en collectie aan geïnteresseerde groepen te laten zien. Een drijvende kracht achter deze activiteiten is onze meesterverteller Pieter ten Haaf.

Meneer of meester Pieter, zoals zovelen hem kennen, heeft zich na ruim 40 jaar leraarschap op de Aloysiusschool en de Zevensprong, vijf jaar geleden als vrijwilliger aangesloten bij het Cuijks Archief. Zijn drijfveer was om de geschiedenis van onze leefomgeving over te brengen aan de inwoners van Cuijk.

Passie voor de geschiedenis

Geboren op de Rode Voort te Cuijk, in 1962 verhuisd naar Beers en een passie voor geschiedenis zijn de ingrediënten voor veel kennis van Cuijk, haar geschiedenis en omgeving. Pieter vult aan, 'onze omgeving heeft een rijke geschiedenis en heeft een flinke groei doorgemaakt van een dunbevolkte boerenstreek tot een bloeiende plaats met veel industrie'. 'En inmiddels, zegt Pieter, 'onderdeel van de grootste gemeente van Brabant, althans qua grondgebied'.
Die geschiedenis mag niet verloren gaan en de huidige generaties moeten weten wat er zich heeft afgespeeld in hun woonomgeving.

Het wolvennet

Zo vertelt Pieter een mooi verhaal over de wolvenjacht in de 18de en 19de eeuw. Er leefden destijds veel wolven in het Land van Cuijk die de veestapel van de boeren bedreigden. Met een drijfjacht van zuid naar noord werden de wolven opgejaagd, in het nauw gedreven, gevangen in zogenaamde wolvennetten en vervolgens afgemaakt. Het Cuijks Archief is in het gelukkige bezit van een wolvennet. Telkens als hij dit verhaal vertelt zijn de aanwezigen vol verbazing, niet wetende dat er wolven leefden in deze regio en deze drijfjachten normaal waren in het verleden. Dat er belangstelling is voor het verleden blijkt wel uit de aanvragen die regelmatig binnenkomen die het Cuijks Archief ontvangt.

Scholen

Zo komen vanuit scholen verzoeken voor aanvullende informatie op hun lesprogramma. Pieter heeft in 2020

nog verschillende scholenklassen ontvangen en rondgeleid in Cuijk in het kader van 75 jaar bevrijding. Helaas is deze activiteit door de corona pandemie stil komen te liggen. 'We gaan dit gedurende het schooljaar wel weer opstarten', zegt Pieter.

Instellingen en zorgcentra

'Ook ontvangen we verzoeken van KBO's (ouderenbond) en instellingen als zorgcentrum Castella en verzorgingshuis de Parasol om op hun locaties een fotopresentatie te verzorgen. Samen met collega Jan van der Heijden maken we dan een selectie uit ons omvangrijke fotoarchief. Jan weet enorm veel van Cuijk wat van grote waarde is bij het samenstellen van de presentatie', zegt Pieter. Het publiek is meestal wat ouder en zij weten vaak ook veel over Cuijk. Bij de presentaties ontstaat dan vaak een leuke interactie waarbij Jan en Pieter ook weer nieuwe informatie te horen krijgen.

Filmavonden bij 'De Bond'

Befaamd zijn daarnaast de filmavonden die door het Cuijks Archief werden verzorgd bij café De Bond. Steevast waren daar een 200-tal belangstellenden aanwezig om de historische beelden te aanschouwen. Helaas heeft Corona deze activiteit de laatste jaren in de weg gezeten. Maar zegt Pieter, 'we gaan die avonden zeker weer organiseren'. Via de website, media en facebook zal dit bekend gemaakt worden.

Kleine zaal voor groepen

Verder gaan we een nieuwe activiteit in ons gebouw opstarten. Op onze locatie aan de Kerkstraat hebben we een kleine zaal gerealiseerd waar we groepen tot 20 personen kunnen ontvangen. Vooraf maakt Pieter een selectie van foto's die vervolgens in deze zaal op een groot scherm geprojecteerd worden. We verwachten dat er veel belangstelling is van families en vriendengroepen voor deze activiteit. In het kader van een reünie zijn onlangs de families Huige, van Maanen en van Zwieten op bezoek geweest. De bijeenkomst was zeer geslaagd, gezellig met veel hilarische gesprekken.

Dankbaar

Het presenteren van oude foto's is een dankbare activiteit vertelt Pieter, 'de mensen krijgen vaak materiaal te zien dat zij nooit eerder hebben gezien'. 'Het enthousiasme in deze groepen is groot en er ontstaan mooie discussies', zegt Pieter. Maar nog steeds ziet hij dat de interesse vooral bij de oudere generaties ligt. Graag zou hij de kennis naar de jongere generaties brengen. 'We moeten de geschiedenis naar de jeugd brengen', zegt Pieter. Wellicht kunnen we in de komende jaren een stuk geschiedenis van Cuijk integreren in het leerprogramma JEELO (JE Eigen Leer Omgeving) dat op de veel basisscholen wordt gebruikt. Indien u graag gebruikt van de mogelijkheden die het Cuijks Archief te bieden heeft kunt u contact opnemen met ons via het telefoonnummer : 0485-318093 of een mail sturen naar pietertenhaaf@cuijksarchief.nl

Tekst: Hans Peters

Bevrijding Cuijk uit het dagboek van Toon van den Berg

Bezetter en bevrijder bespied.

Het is eind 1944, België is al bevrijd en de geallieerden willen de grote rivieren in Nederland over. In het Land van Cuijk leeft men tussen hoop en vrees. Hoop dat we snel bevrijd worden, vrees dat dit met geweld gepaard zal gaan. Antoon van den Berg, wonende op het Hagelkruis, pakt zijn pen en noteert:

Elken dag heeft deze week nieuwe spanning gebracht. Maar op **zondag 17 september** bereikte deze zijn eerste hoogtepunt. In de Heilige Mis van half negen was er al een onrustige stemming in de kerk onder de toehoorders, ’t was of men een voorgevoel had dat ’t ernstige gebeure ging naderen. Kwart over tien kwamen de eerste bommenwerpers over ons huis. Wij zagen hun bommen vallen, neen dit is niet juist, wij hoorden het gezoem ervan, zagen een rookwolk opstijgen en hoorden dan een geweldige knal, en ze vielen zo kort op elkander dat het soms leek dat de bossen in brand stond, ze kwamen alle op en over de Mooksenberg langs Groesbeek, op de Duitse stellinge terecht. ’t was intressant om te zien, de bommenwerpers bleven steeds in groepen van 5, meestal 6 of 7 vliegtuigen, aan ’t bomme werpen, waren zij hun last kwijt dan zwenkte een beetje naar rechts om plaats te maken, en niet in botsing te kome met de volgende groep, en vlogen dan weer in westelijke richting terug.

Dat duurde tot ongeveer half een, toen werd het rustig en we gingen ’t middageten gebruiken.

Er zijn in deze tekst geen verbeteringen aangebracht, alles is integraal overgenomen, zo dat u de bange jaren kunt 'meebeleven' in de woorden van

Antoon van den Berg, 72 jaar oud in 1944.

(niet gedateerd) Vele granaten kwamen dicht bij Cuijk, een ervan ontplofte vlak bij ’t woonschip van Fons Heeren, welke aan de overkant van de Maas ligt. Daarna zien we een geloop van mannen, naar M. Jansen, en van daar weer naar de Maas, en ’t schijnt of men met twee iemand wegdraagt, later vernemen wij, dat vrouw Heren ernstig is gewond, en dat zij naar Grave is overgebracht, ook enige kinderen zijn gewond.

’t is nu zeven uur ik en moeder gaan weer naar Vianen.

Vrijdag 27 october, gistere voor den avond kwamen Engelse met een wagen waarin 6 soldaten bij ons op de binneplaats, 4 ervan gingen op patroelje en op wacht, jammer genoeg konden we niet met hun praten, door van wijzing moesten we elkaar verstaanbaar maken, de een was 20 de ander 26 jaar, ..."t was koud, we node hen in huis, gaven ze een paar glazen warme

melk, als tegenprestatie gaven ze een paar pakjes sigaretten.

Zaterdag 11 november, 't verkeer op de weg van Cuijk naar Oeffelt is nu stopgezet. Bij den Dominee staan de Engelse en Kanadezen op post, sommige komen er tog doorheen, om hier melk te halen, ook zijn er gisteren nog eenige boeren, met wagens doorheen gegaan, om nog te halen, een en ander wat achter gelaten was, overigens is weg hier stil en verlaten.

Boerderij Toon van den Berg 1940

Dezelfde boerderij in 1978

Maandag 4 december, gisteren was 't tamelijk stil toen we naar de kerk gingen, zagen we de ruwinus die dezer dagen gemaakt zijn, zooals 't huis van Rutten grotestraat, 't Fraterhuis en 't Raathuis, Cuijk bied een troosteloozen aanblik.

Donderdag 7 december, dinsdag avond hadden we tog nog een beetje prettig, ja een klein beetje prettig, Nikolaas avond gevierd. Mevrou Wahl had voor ieder een pakje gebracht, en Marietje had er rijmpjes op gemaakt. Maar verleden jaar was st Nikolaas avond tog veel gezelliger geweest dan nu. Toen was ons gezin meer voltallig, en toen was er de heer wahl, die de kunst verstaat, 't gezelschap te vermaken. hij zal het nu ook wel minder prettig hebben, want hij zit als Duitser, in Engelse krijgsgevangenenhuis, of althans onder hun controle.

15 december, naar men beweerd, is er gisteren een spion in Cuijk geweest, in kleding van de paters Kruisheren, 't gevolg is dat de drie paters die nog in St Agatha zijn, 't voortaan een pas moeten hebben om in Cuijk in en uit te gaan.

Zondag 17 december, een 7 jarig meisje van Martens, de brief besteller, dat door een soldaat gedragen werd, was dodelijk getroffen door een scherf, de soldaat was licht gewond.

27 december, gisteravond en dezen nacht is er weer druk geschoten, ook zijn er weer granaten in Cuijk gekomen, een in 't huis van de Dominee, maar anders is er niet veel belangrijks getroffen.

In het begin als er huizen of mensen getroffen zijn, na een bombardement, is 't stil op straat, zie je weinig mensen, maar na een paar dagen gaat alles weer zijn gewonen gang.

Zoo zachtjes aan wend men aan alles, ook aan 't levensgevaarlijke.

Canadese bevrijders in Cuijk

Erfgoedcel Land van Cuijk

Tekst: Hans Peters

Over de aandacht voor het verleden en voor het erfgoed in het algemeen kan bezwaarlijk worden geklaagd. Op veel plaatsen in het Land van Cuijk zijn er organisaties die, soms dagelijks, in de weer zijn met cultureel erfgoed. Denk aan musea, archieven, bibliotheken, verenigingen en heemkundegroepen.

Hun kernopdracht ligt bij de zorg voor en ontsluiting van lokaal cultureel erfgoed. Via tentoonstellingen, filmavonden, boeken, publieksactiviteiten en evenementen willen zijn de lokale bevolking warm maken voor het cultureel erfgoed in hun dorp of regio.

Daarvoor heb je materiaal nodig, vrijwilligers, expertise én geld. Dat laatste kan je zelf genereren, maar veelal biedt de lokale overheid de helpende hand via subsidies. Cuijk had een 'potje', en ook Boxmeer, Sint Anthonis, Mill en Sint Hubert en Grave. Sinds 01 januari 2022 is dat echter een gemeente Land van Cuijk. Wat nu? Moeten we taken verdelen? Waar gaan de subsidies heen? Op wie kan je een beroep doen voor deskundige ondersteuning? Hoe laten we lokale erfgoedactoren met elkaar samenwerken, over de grenzen van sectoren en organisaties heen?

We kunnen een voorbeeld nemen aan Vlaanderen, daar bestaat al lange tijd een systeem van erfgoedcellen. Dit zijn teams verbonden aan lokale besturen. Lokaal ingebed maar werkend in een Vlaams beleidskader. Dankzij het 'Cultureel erfgoeddecreet' krijgen ze werkingssubsidies van de Vlaamse overheid. Erfgoedcellen werken in de eerste plaats voor, door en met het lokale beleid en de lokale erfgoedbeheerders.

"Ik vind het essentieel dat erfgoedcellen er zijn om de verenigingen en bevolking te sensibiliseren en te ondersteunen in hetgeen ze zélf doen." Leen Heyvaert, conservator Stadsmuseum Lokeren

De belangrijkste ambitie van erfgoedcellen is om lokale netwerken te stimuleren, te voeden en te versterken. Een lokale gangmaker, maar wel met helikopterperspectief.

"Je hebt met de erfgoedcel een concreet aanspreekpunt als je hulp nodig hebt. Het is absoluut een zeer groot verschil." Fons Dierickx, secretaris Heemkundige Kring De Faluintjes en voorzitter Heemkunde Vlaanderen

Een rode lijn en sterk punt in de erfgoedcel is de aandacht voor 'zwerfgoed'. Zwerfgoed is een ludiek en wat rekbaar begrip dat verwijst naar de erfgoedcollecties die zich buiten de professionele bewaarinstellingen bevinden. Denk aan collecties in handen van bijvoorbeeld privéverzamelaars, heemkringen of kerkbestuur. Maar evengoed aan jeugdbewegingen, sportclubs of kunstenorganisaties die een erfgoedcollectie beheren, of aan collecties die verspreid liggen over meerdere gemeentelijke diensten. Erfgoedcellen hechten bewust veel belang aan dit type van erfgoed. Veel zwerfgoed is herkenbaar en kenmerkend voor lokale gemeenschappen. Het heeft daarom een groot potentieel om diverse groepen te bereiken en te betrekken bij erfgoed. Bovendien staat dit zwerfgoed niet op zich, maar is het doorgaans verweven in verschillende maatschappelijke domeinen.

Wat let ons dit Vlaamse voorbeeld te volgen? Dan kunnen we straks het verhaal van de gemeente Land van Cuijk vertellen via het cultureel erfgoed op ons grondgebied.

HISTORISCHE KRING

LAND VAN CUIJK

"Een erfgoedcel is de ideale organisatie om erfgoed te integreren in andere sectoren en beleidsdomeinen, zoals toerisme, sport, vrije tijd, welzijn ..."
Michel Vermote, coördinator Archiefbank Vlaanderen

We sturen wethouder Joost Hendriks graag het 'Visietraject erfgoedcellen' of een link naar het 'Cultureel erfgoeddecreet' van het Vlaams parlement. Want iedereen heeft erfgoed.

De familie Manders en het leer

Jan Manders vertelt:

Zonder erbij na te denken gebruiken we er elke dag wel iets van. Onze schoenen, jas, bankstel of gewoon een horlogebandje. Maar het begint natuurlijk allemaal met de grondstof hiervan: de huid. Een afvalproduct van de vleesindustrie, waar in het slachthuis de huid van koe, kalf, schaap of andere dieren wordt verwijderd. Ik ben er mee opgegroeid en dat werd later mijn vak.

Het begin

Het begon allemaal rond 1800 met mijn overgrootvader LAMBERTUS MANDERS, die naast graan ook schors maalde. Zo kon hij naast molenaar zijn ook huiden looien, die boeren hem brachten. Die schors werd tussen ontvleesde en ontvette huiden in looiputten gedaan, waar ze soms wel een jaar in bleven. Een langdurig looiproces. Het begin van de looierij!!

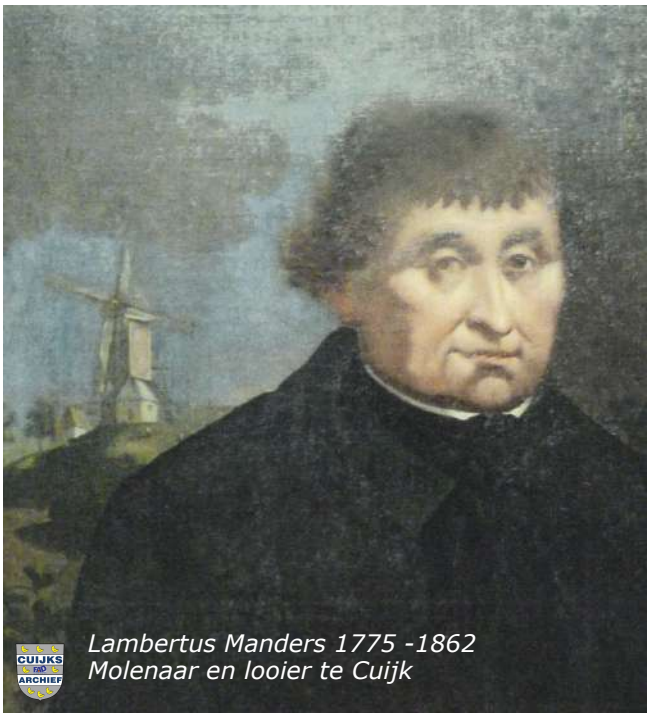

Lambertus Manders 1775 -1862
Molenaar en looier te Cuijk

De eerste verhuizing

In 1897, na de dood van LAMBERTUS, verhuisde zijn zoon FRANCISCUS MANDERS vanuit de Irenestraat naar de Katwijkseweg, waar de familie Manders ook woonde. Ook hier gebeurde het looien nog in putten.

Het huis van opa en oma aan de Katwijkse weg

Chritien, (vader van Jan), oom Jan en oom Antoon met Frans en Koosje

De tweede verhuizing
In 1927 werd door de gebroeders Jan, Antoon en mijn vader CHRITIEN looierij Meierink overgenomen en verhuisde het bedrijf met 50 werknemers naar de St.Annastraat. Hier gingen de huiden in grote vaten, die gevuld waren met chemicaliën en natuurlijke grondstoffen en werd het looiproces teruggebracht naar ongeveer een maand.

Het fabriek in de St. Annastraat

De oorlogsjaren
In de oorlog wordt de productie van leer gestopt, omdat de gebroeders niet voor de Duitsers wilden werken. Werknemers konden bij een bevriende looier in Goch terecht, zodat ze toch verzekerd waren van loon.

Een moeizame naoorlogse start
Na de oorlog konden ze niet meteen aan de slag, omdat ze van het Rijksbureau van huiden en leer (RHL) geen toezeggingen kregen.
Alleen zij die in de oorlog doorgewerkt hadden voor de Duitsers kregen die wel. Pas als belangrijke klanten zoals Lepper (die leer nodig hadden voor het vervaardigen van rijwielzadels voor export naar Indonesië) zich beklaagden, kon in 1946 de productie worden herstart met het looien van rijwielzadelleer waarin zij specialist waren.

De vierde generatie aan de slag
Rond 1962 werd de looierij overgenomen door de volgende generatie.
De gebroeders FRANS, GERARD en TOON, mijn broers.

Ik zelf werkte in Rotterdam bij Nederlands grootste huidenhandelaar Kaufmann, waar ik een gedegen opleiding kreeg en de huid van kop tot staart leerde kennen: bewerken (conserveren) en verwerken voor export naar alle landen van de wereld. Daarna kwam ik weer naar Cuijk en werd inkoper van huiden voor de looierij van mijn broers.

*De **GROTE** brand*

Miljoenenbrand in leerfabriek te CUYK

(Van onze verslaggever)

CUYK, 20 juni. — Een ongemeen felle brand heeft gistermiddag de lederwarenfabriek van de Gebr. Manders N.V. te Cuyk volkomen in de as gelegd. Het gehele fabrieksgebouw alsmede het kostbare machinepark en de voorraden gingen verloren. De schade wordt op enkele miljoenen geschat.

De brand is kort na de hervatting van de werkzaamheden na de middagpauze ontstaan in de spuiterij en mede door de aanwezigheid van chemische produkten, verf en droge huiden greep het vuur dermate snel om zich heen, dat de aanwezige arbeiders zich snel uit de voeten moesten maken om niet door de geweldige rookontwikkeling bedwelmd te worden.

Binnen een half uur had de vuurzee zich over de zolder, die door het gehele gebouw loopt, verspreid en het was al gauw duidelijk dat er niets meer te redden was. De vrijwillige brandweer van Cuyk, even later geassisteerd door de regionale brandweer van Mill stond dan ook voor een hopeloze taak.

Er werden in totaal 24 spuiten op de vuurzee gericht, maar er kon niet worden voorkomen, dat het gehele fabriekscomplex — op de kantoorgebouwen na — totaal uitbrandde. Door de straffe wind liepen aanvankelijk nog enige woningen gevaar, doch door natspuiten konden deze behouden blijven.

De schade loopt in de miljoenen. De lederwarenfabriek - een van de oudste industriële vestigingen in Cuyk (van nog voor de oorlog) - stond praktisch in het centrum van de stad. Door de geweldige rookontwikkeling was een groot gedeelte van Cuyk gistermiddag in dichte nevelen gehuld. De brand was over een afstand van ruim 10 kilometer duidelijk te zien.

In 1964 legde een grote brand, die begon in de spuiterij, het hele bedrijf in as: Alles weg!
Er werd een nieuwe looierij gebouwd in Katwijk op het Haven-Industrieterrein.

De derde verhuizing
Geen goede beslissing bleek achteraf, want de markt liep terug.
De lageloonlanden en de buitenlandse concurrentie waren moordend en zo zag de looierij van de Gebroeders Manders, net zoals veel andere Nederlandse looierijen, zich genoodzaakt hun deuren in 1969 te sluiten.

Alleen verder
De huidenhandel, die in tegenstelling tot de looierij nog wel rendabel was, zette ik dan ook alleen door. Een moeilijke tijd,

want ik begon op nul!
Er moest geïnvesteerd worden in een bedrijfspand, vrachtwagen, heftruck en tenminste één werknemer.
Na verschillende locaties kon ik me vestigen op het industrieterrein
'De Beijerd en 't Riet'.

De zaken gingen goed en er kwam al snel een koeling, net als een kantine voor het personeel en wasmachines en drogers, zodat het niemand naar huis hoefde met de specifieke geur van de huiden.
Er werd hard gewerkt en de sfeer was goed. En door aanschaf van moderne machinerieën werden de huiden gesorteerd op gewicht en kwaliteit, gezouten (conservatie) en zo klaargemaakt voor looierijen in binnen- en buitenland.

De vijfde generatie
In 1995 heb ik het bedrijf over gedaan aan onze zoon KOEN, de 5de generatie!

Vader Jan en zoon Koen

Een nieuwe aanpak!!
Met computergestuurde lijnen worden de huiden eerst ontdaan van de kop, staart en andere oneffenheden, dan worden ze gecontroleerd op kwaliteit en gewicht om vervolgens op de lopende band gezouten te worden.

De gezouten huiden worden op pallets in containers gedaan en vervoerd naar Rotterdam waar ze verscheept worden naar looiers in China en andere Aziatische landen. De ongezouten (verse) huiden gaan met koelwagens naar kwaliteitslooiers in Zuid-Europese landen, zoals Frankrijk en Italië, die leer produceren voor onder andere schoenen en luxe modemerken.

Honderden huiden wachten op verwerking

Door een strakke organisatie, goede logistiek en constante voorraad van 50.000 huiden, kan hij zijn zorgvuldig gekozen looiers altijd bedienen.
En zo komt de huid in een luxere vorm weer bij de klant terecht.
Het natuurlijke en behaaglijke gevoel van echt leer is door geen ander materiaal te vervangen!

Enkele nota's uit de oude doos

N.V. Nederlandsche Maatschappij van Brandverzekering te Tiel.

Agentschap Cuijk

ONTVANGEN van de Heeren Gebr. J. A. J. Ch. A. en A. J. Manders te Cuijk

de somma van Honderd vijfen vijftig gulden vijf en negentig cent

voor **Premie, zegel** en administratiekosten over een jaar, ingaande heden, volgens Polis No. 105121

Premie en kosten f 155.85
Zegel . . . . „ 0.10
f 155.95

TIEL, den 14 Januari 1933.

Directeur.

Vraagt ons Premie-Tarief voor: braak / storm -Verzekering.

C. 4. 1932. 2000.

GEBRs. MANDERS, Cuyk a/d. Maas
LEERLOOIERIJ - TUIG- en RIEMLEDER
TELEFOON INTERC. 31

Ontvangen van Hy. Duens Zadelmakerij
Valkenswaard

de Somma van Zes en veertig Gulden 75 cent

voor geleverd Leder. 24 Mei K.L. 1 Procent Zegel

Cuyk a/d. Maa

Zegge f 46.75

BOEK- EN PAPIERHANDEL
Handelsdrukkerij -:- -:- -:- Perforeerinrichting
KANTOOR- SCHOOL- SCHRIJF- EN TEEKENBEHOEFTEN.

REKENING voor Firma Gebrs Manders Atelier

CUYK, 29 Jan 1930. van J. A. DERKS.

Zegel f 0 10

1000 Hennepen velloppen verrukt		f 4.50
1 doozyn potloden		1.10
1 rood potlood		0.25
1 wastrek en leer		0.35
1 olieviel		0.12
		f 6.32

voldaan J. Derks

Molen Jan van Cuijk

In het verenigingsblad van

'Molenvrienden Land van Cuijk'

schreef molenaar Stefan Willems eens het onderstaande stukje:

'Mijn grootvader Sjef Kessels kon koren malen met de ogen dicht'.

Toen mijn grootvader Sjef Kessels in 1977, samen met Niek Wortman, begon met de opleiding van vrijwillig molenaar in het Land van Cuijk werd er regelmatig gevraagd aan hem of hij de aspirant molenaars goed kon leren malen. "Je moet twee jaar lang elke dag op de molen zijn en als je het in de vingers hebt dan leer je het wel" was zijn antwoord.
Als molenaarskleinzoon zag ik hem aan de maalbak staan, in de ene hand had hij de licht, een touw waarmee hij de bovenste steen kon lichten, en met de andere hand voelde hij of het meel goed gemalen was. Goed malen is een hele kunst en mijn grootvader kon koren malen met zijn ogen dicht. Het gemalen meel werd opgevangen in zakken waar Kessels naam opgedrukt stond. Deze zakken mocht ik dan als jongen van 4 jaar samen met mijn vader, die werkzaam was in het molenaarsbedrijf, met de oude Opel Blitz wegbrengen naar de boeren in de wijde omtrek. Als ik nu, ruim dertig jaar later, door de molen loop, zie ik dit nog allemaal in mijn gedachten gebeuren. Alleen nu zonder mijn grootvader Sjef de mulder zoals hij in Cuijk genoemd werd.

Ik vraag me weleens af hoe hij het gevonden zou hebben, als hij wist dat zijn kleinzoon nu molenaar is op de Jan van Cuijk. Hij eindigt zijn verhaal met de woorden:

Verder hoop ik nog lang de bezoekers van deze molen te kunnen vertellen:
"Mijn grootvader Sjef Kessels kon koren malen met de ogen dicht."

Voor meer informatie:
http://www.molencuijk.nl/

Voor de Open Dag met een feestelijk ingebruikname van de molen op zondag 30 oktober 2016 schreef Ger Keijzers speciaal een lied en verwerkte daarin het citaat van Stefan Willems.

D'n Hagelkrüse meule

Ger Keijzers
Oktober 2016, bew. april 2022

Refrein:
Heel fier drèèje ze âllevier
ââltied mar in 't rond,
die wieke drèèje âl heel lang
op Padbroekse grond.
Op de Kouwenbèrig stoat ie âl meer
dân honderdfieftig joar
en noa 'n flinke opknapbeurt
is ie wêr helemôl kloar.

Stoer stoat ie doar mì zien witte lief,
mì zien èèrme sloat ie de moat.
Mì ziene zwarte kop in de lucht
moalt ie dör zonder gezucht,
van 'smèèrges vroeg tot 'soavus loat.

Sjef Kessels wônde àn de Heerstroat
en hêt doar zien gezin gesticht.
En âs ik nou mien oge slüt,
ziej ik nog hoe héj 't düt:
Héj kon moale mì zien oge dicht.

Tekst: Hans Peters

En de winter vertrok met de noorderzon

Winters met sneeuw worden steeds zeldzamer, tot verdriet van de een en vreugde voor de ander. De barre winters verdwijnen langzaam uit ons geheugen; sneeuwpoppen, ijspegels, snert, krakend ijs, gladde ijzers, kruik in bed of stoof onder de rok, in-peperen, roetsjen, ijsbloemen op het raam en een bevroren Maas! Ook de daarbij horende humor, een buurman die weleens onder het plassen een scheet liet:

"Als het water zakt, kraakt het ijs".

Uit het geschiedenisboek

Echte horrorwinters kennen we alleen uit de geschiedenisboeken. Bijvoorbeeld 1739-1740; het vroor van november tot in maart – met in januari en februari zelfs permanente diepvries. Ook in 1638 begon de winter in november, en waren de grote rivieren al voor de kerst bevroren – met in januari 1639 zelfs enkele kilometers ijs vanaf het strand de (zoute!) Noordzee op. Na de winter van 1709 was in Europa het eten op, en stierven naar schatting 600.000 mensen van honger. Zo leidde ook de zeer koude winter van 1789 tot tekorten en onrust. Historici brengen het uitbreken van de Franse Revolutie datzelfde jaar daarmee in verband. Nog niet zo heel lang geleden vroren mensen (vooral kleine kinderen) dood in bed. Dat wil niemand meer. Veel minder erg maar ook lastig, mijn vader bewaarde zijn kunstgebit in een bakje met water op het nachtkastje, ik herinner me nog zijn getier als dat weer eens vastgevroren zat.

De winters van nu

Nederlandse winters zijn grillig, en koude winters komen vaak in groepjes, weten oude schaatsliefhebbers je te vertellen. Echter, weer herhaalt zich nooit, dus resultaten uit het verleden bieden ook hier geen garantie voor de toekomst.

De winters van nu lijken meer op een verlengde herfst. De winterliefhebbers zetten hun geld op een verstoring van de polaire vortex (straalwinden rond de Noordpool) of een verdere afkoeling van La Niña (de warme golfstroom). Helaas voor hen lijkt de winteropwarming door te zetten; we zitten aan het einde van de Kleine IJstijd, de mondiale opwarming gaat maar door en er waait steeds vaker een westenwind (met meer regen en zachte lucht).

Een klein lichtpuntje voor de schaatsliefhebbers kan de elfjarige zonnecyclus zijn, soms is de zon iets actiever, soms iets zwakker. De cyclus lijkt parallel te lopen aan de Elfstedentochten! En sinds de jaren vijftig van de vorige eeuw worden de zonnemaxima iets zwakker. Laten we het even afwachten.

Intussen hebben we gelukkig tal van mooie winterfoto's in het Cuijks Archief, om de hoop levend te houden en voor de mooie herinneringen.
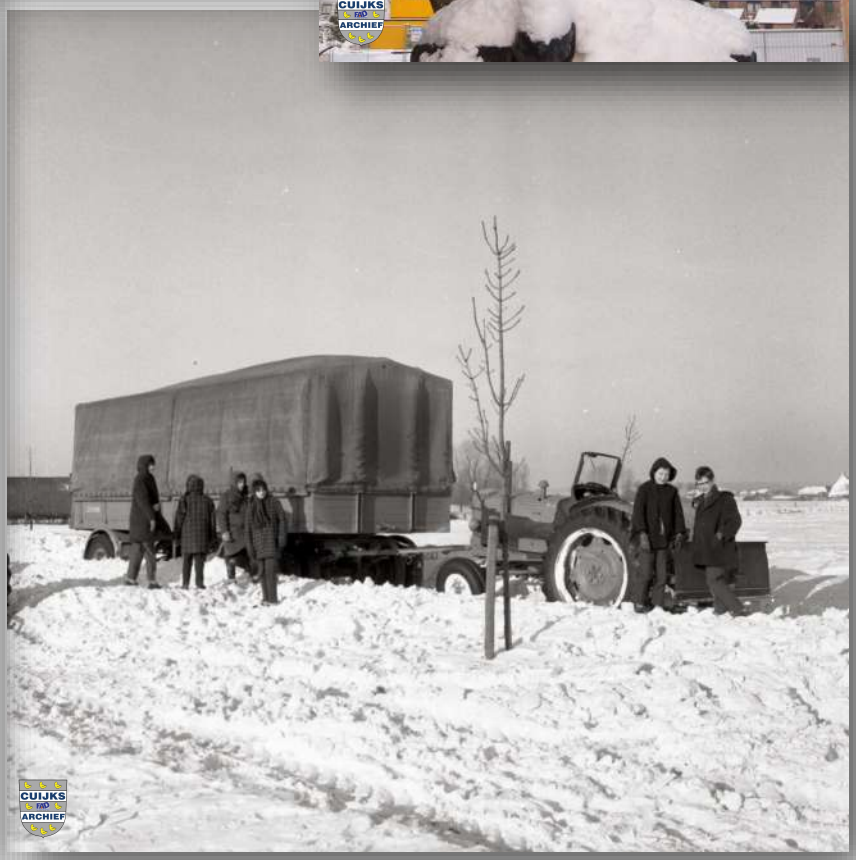
PHILDAR